

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroske ulice hšt. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natane enkrat, po 3 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vabilo k družbi sv. Mohorja.

Naši čč. gg. poverjeniki se morajo mnogo truditi, preden naberejo toliko število udov, kolikor jih je štela Mohorjeva družba v zadnjih letih in zlasti v ravno preteklem letu. Potem pa, ko dojdejo vpisovalne pôle v Celovec, je mnogo dela, da blagajnik vse zneske uknjiži, vse ude pregleda ter nove zapiše v bratovske bukve in na podobice, pôle pa uredi za imenik in natisk; a kaj še je dela potem, preden tiskarna ves ogromni imenik dovrši! Da vse to doženemo o praven času, treba je, da novi in stari udje za goda pristopajo k družbi. Naj se to že zdaj godi; saj ne bo več dolgo, ko po družbenih pravilih nabiro končamo. Do dné 5. sušca je skrajni čas, do katerega imajo gg. poverjeniki doposlati vpisane ude in udnino; kdor se oglasi pozneje, nima pravice do vseh knjig po enem goldinarju, ampak mora plačati za knjige po pravilih toliko, kakor po knjigarnah, in tu veljajo knjige od enega leta še čez 3 gld. 50 kr.

Zatorej prav lepo prosimo častite naše poverjenike, vse duhovnike in rodoljube, naj ob vsaki ugodni priliki v cerkvi kakor zunaj cerkve zopet svojo zgovorno besedo zastavijo v korist Mohorjeve družbe in njenih udov, da nas letos ne bode nikakor manj, ampak kar mogoče še več od lanskega leta. Seveda bo to marsikje že težko šlo, zakaj v nekaterih župnijah so — hvala Bogu — že na vrhuncu in ne morejo više, a z druge strani je le še dosti krajev, kjer bi se dalo še mnogo udov pridobiti, ako se ljudstvo bolje in večkrat opomni na Mohorjevo družbo ter se jim razloži velike in mnogovrstne koristi, ki udom dohajajo iz nje. Gotovo duhovnik in vsak pošten človek z bridkostjo opazuje in ga v srce boli, ko vidi, kako neotesana je tu in tam mladina, včasih še celó starina, in koliko se nahaja pri ljudéh še res prave dušne grdobe. Kaj storiti, kako opomoči? Eden najgotovejših pomočkov je Mohorjeva družba! Skušaj človeka zanimati za njene knjige, za njih berilo, pa ga boš ali ohranil nepokvarjenega ter ga više olikal, ali pa mu boš premenil neugodno podobo v tako, da bo zopet človeka dostojna in naposled božja. V to delovati — kdo bi ne hotel, kdor ima srce na pravem mestu: duhovnik za svojo izročeno mu čredo, predstojnik za svoje podložnike, oče in mati za svoje otroke, gospodar za svoje domače ljudi!

Knjige izidejo iste, kakor so napovedane v »Glasniku družbe sv. Mohorja« v letošnjem koledarju. Večinoma so tudi že v stavku in deloma v tisku dovršene, le na »Zgodbah sv. pisma« delujeta najbolj njih marljivi g. pisatelj in potem tiskarna, družbenega koledarja za l. 1897. pa se bomo kmalu lotili. Za zadnjo to knjigo prosimo gg. pisatelje še prav mnogih dušnih prispevkov.

Molitvenik »Marija Devica, majnikova kraljica« se dobi vezan v platno z rudečo obrezo po 40 kr., v usnje z zlato obrezo po 60 kr. doplačila.

Bog nam blagoslovi v novem letu Mohorjevo družbo tako, da bo Slovencem v časno in večno srečo, pa v veliko čast pred svetom! Torej ne nazaj — ampak le naprej!

V Celovcu, dné 16. prosinca 1896. leta.

Odber.

O koristi bralnih društev.

(Iz govora dr. Fr. Jurtela na zboru markovskega bralnega društva).

Potrebno in primerno se mi zdi, da ponovim nekatere točke govora deželnega poslanca g. dr. Jurtela o namenu in pomenu bralnih društev. Govornik je zavračal pred vsem tiste, ki takih društev ne marajo podpirati in se jih okleniti, češ, da so nepotrebne novotarije, ki stanejo le denar. Poudarjal je, da smo si Slovenci bralna društva le izposodili pri drugih naprednih narodih, kakor marsikaj družega, o čemur smo se, če tudi že pozno, prepričali, da nam je potrebno in koristno, da smo presadili le izgled drugih na domača tla.

Govornik je naglašal, da je posebno nam slovenskim gospodarjem treba poduka v vseh strokah, ker smo zaostali radi pomanjkanja gospodarskih šol in lastne nemarnosti, ker so se pogoji dobremu gospodarstvu scela premenili, to pa posebno vsled nezgod, ki grozijo poedine vire gospodarskih dohodkov popolnoma zadelati in ugonobiti, kakor strupena rosa in trtna uš vinograde, kuge, ki se prikazujejo pri svinjah, govedih, potem vsled konkurence, katere nam ne dela samo ogerska dežela gledé vseh gospodarskih pridelkov, ampak tudi sosedne dežele, da, celo Amerika in Avstralija! Te konkurence se ne bomo nikdar več znebili, ker ne moremo odpraviti železnice in parobrodov, katerih število raste leto za letom, ker mi nimamo za pridelovanje zrnja in za živinorejo tako ugodnih razmer, kakor drugod. Le lenuhi in neumneži med gospodarji se še dandanes tolažijo in izgovarjajo, češ, moj oče, moj ded je tako gospodaril, pa je imel vsega dovolj, še jaz ne bom drugače!

Navadni delavci imajo za poduk in izobraževanje razna društva in razne liste, isto zapazimo pri obrtnikih, trgovcih, uradnikih in oficirjih. Ali premore delavec, ki živi sebe in svoje le s pičlim zaslužkom več, kakor samostalen gospodar? Ali je trgovec, uradnik, oficir, katerih vsak ima svoje šole, bolj potreben poduka, kakor navaden gospodar? Vsaka stroka gospodarstva ima svoje knjige in liste; vsak gospodar si ne more sam za-se vseh kupiti in naročiti, združiti se jih mora več; tako se stroški razdelé, na enega pride le mali

donesek. Tu more le društvo odpomoči; ono kupuje knjige, ono naročuje liste za vse.

V društva pridejo gospodarji skupaj, ki ne znajo samo dobro brati, ampak ki znajo tudi knjige in časnike razlagati in pojasnjevati, ki imajo izkušnje. Bralno društvo ni samo za to, da bi udje v bralni sobi vsak za-se tiho čitali ali brali; v bralnem društvu morajo se razgovarjati, mora se predavati, posebno zimski čas. Prasanj, o katerih se morajo začeti tudi slovenski gospodarji, mali in veliki, resno razgovarjati in posvetovati, je na izbiro.

Dr. Jurtela je omenil le nekatera, neizmerno važna, med temi sledeča: Napočila je tista doba, ko se bode zemljiškodavčni kataster revidiral. Gospodarji, občinski odbori se zato važno zadevo ne zmenijo; niti se ne vé, kaj se pripravlja. Gospodarji, občinski odbori roke tako križem drže, kakor so to delali od 1870 do 1880, ko so se zemljišča vcenjevala, po samih nemškutarjih po volji oblastij. Pritožbe o krivični vce-nitvi so se slišale in ponavljale celih 15 let; zdaj bi morali gospodarji, občine, okraji stopiti na dan, pokazati, kje se godi krivica, kake krivice se godé, — pa vse molči.

Ni več dosti časa zgubiti! Bralnega društva morajo se vsi gospodarji okleniti; treba je dobiti postave in ukaze, podučiti se; če treba, napraviti predavanja, da izve vsak gospodar na tanko, kako mora postopati, kaj pomeni revizija katastra, na kaki podlagi in po kakem načrtu se bode vršila. (Dalje prih.).

Cerkvene zadeve.

Dve svečanosti pri St. Petru pri Mariboru.

Odkar vodijo našo dično župnijo č. g. župnik Martin Jurkovič, množijo se tukaj cerkvene svečanosti od leta do leta. V zadnjem času sta se vršili zopet dve, kateri hočem tukaj omeniti, ker se mi za sedanjí čas dozdevata kaj potrebni in velike važnosti.

Na praznik brezmadežnega spočetja Device Marije je obhajala naša novorojena dekliška družba prvič kot taka svoje skupno ali generalno sv. obhajilo. Udeležile so se ga vse družbenice, katerih je blizu 300. Iznad prižnice pa je takrat donel v srce segajoči govor domačega č. g. župnika kot voditelja te družbe. Razlagali so jim neprecenljive duševne zaklade in obilne milosti, ki izvirajo po vestnem izpolnjevanju družbenih dolžnostij vsaki družbenici. Pozivali pa so je tudi, da ne smejo opustiti zahvale Bogu in Mariji zato, da sta je obranila pred skušnjavami zapeljivega sveta in še vredne ohranila za to družbo. Pri pridigi so imeli nov, krasen koratelj in novo dragoceno štolo, kar je kupila Marija Knuplež, in se bode rabilo samo pri družbenih svečanostih. Po tem prazniku pa so še bile v ta namen celi teden ob 5. uri zvečer večernice z litanijami in blagoslovom, česar so se družbenice, kakor tudi drugi, pridno udeleževale.

Ravno tako lepa, rekel bi, še lepša slovesnost, ker je redkejša in nenavadna, vršila se je na novega leta dan. Naši v krščanski veri dobro podučeni mladeniči dobro previdijo, da se sami brez cerkvene in božje pomoči ne morejo zoperstavljati pogubljenim posvetnim navadam, ki najrajše oslepijo človeka v mladeniški dobi ter mu vso prihodnost ogrenijo, vrata v nebeski raj pa zaprejo, zedinili so se, po pozivu svojega č. g. župnika, v družbo mladeničev, in ta je obhajala novega leta dan prvokrat svoje skupno sv. obhajilo.

Ob 1/4 10. uri dopoldne so se zbrali mladeniški

družbeniki na ta dan, bilo jih je okoli 200, s svojo bendero pred farovžem, od koder so šli prepevajé s čistim in krepkim glasom lavretanske litanije v lepi procesiji, spremljani od domačih duhovnikov, med milim trijančenjem in gromovitim pokanjem topičev v cerkev. Marsikatero oko se je razsolzilo nad tem ginljivim prizorom.

Domači č. g. župnik, kot voditelj družbe, stopijo zopet na mesto božje ter v prepričevalni besedi razlagajo: 1. Lepi in imenitni pomen družbe za sedanji čas. 2. Zasluge, ki jih družbeniki po njej dobé. 3. Najpripravnejši čas za-to slovesnost (začetek leta). 4. Kako lepo je, ako stopijo mladeniči pod poveljem Kristusa očitno in složno pred lahkomiselni svet in pred sovražnika sv. vere. — Tako se pri nas pripravljajo mladeniči v ponos naše lepe župnije za poštene krščanske može in pridne slovenske gospodarje in ako potrebno, za hlabre, zveste branitelje mile nam očetjave, slavne katoliške Avstrije!

Mili darovi za družbo vednega češčenja:

Sv. Jurij pod Taborom 8 gld., Skomarje 9 gld., Ormož 8 gld. 68 kr., Velika Nedelja 4 gld. 64 kr., Vojnik 15 gld. 50 kr., Sv. Miklavž pri Sl. Gradcu 4 gld. 40 kr., Zgornja Polskava 7 gld. 20 kr., Spodnja Polskava 4 gld. 50 kr., Žalec 15 gld., Pernice 8 gld., Vitanje 10 gld. 70 kr., Sv. Križ nad Mariborom 4 gld., Nazarje 3 gld. 34 kr., Gornji grad 4 gld. 68 kr., Velika Nedelja 3 gld. 24 kr., Ptuj 4 gld. 45 kr., Sv. Marko niže Ptuja 11 gld., Negova 4 gld. 26 kr., Fram 4 gld.

Gospodarske stvari.

O rumenjaki.

Ako se razrežejo kuhana jajca, ki so prišla iz različnih krajev, zgodi se često, da rumenjaki nimajo vedno iste rumene barve. Nekateri so bolj živo rumeni, drugi blede, nekateri celo črnkasti. To se na prvi pogled vsakomur brez dvoma čudno zdi. Pri najboljši volji ne more se gospodinja odkrižati misli, da jajca niso nepokvarjena. Ali uzrok te razlikosti je čisto naraven, razviden in verjeten. Različna hrana povzročuje različno barvo v rumenjaki. Ta stvar se je že nekaj let sem opazovala, in kaj se je pokazalo?

Kjer je dosti hrastja, tako, da dobivajo kokoši ali race v obilici želoda, postanejo rumenjaki otemneli. Ako pa se krmijo navadno le s želodom, dobijo rumenjaki celo črno barvo. In kdo bi v takem slučaju nehoté ne mislil, da jajca niso zdrava, če namreč ne pozna upliva, katerega povzročuje klaja na barvo čemerljakov! Opomniti je na tem mestu, da jajca z začrnelimi rumenjaki nikakor niso slabša od navadnih.

Če se pitajo kokoši le z žitom, krompirjem ali moko, so rumenjaki le malo rumeni, blede; nasprotno pa postane barva prav živo rumena, če dobé živali mesene klaje, črvičev, kebrov itd. Sol se tudi hitro spozna na barvi rumenjakov, ako se je namreč primerno dosti v klaji nahaja. Ona povzroči namreč, da dobijo čemerljaki rudečkasto ali pomarančasto barvo. Kakor je vse to pri kokošjih jajciah, tako se pozna upliv klaje tudi pri račjih in sploh ptičjih jajciah. — Omenili pa smo to razliknost pri rumenjaki, da bi se neizvedena gospodinja ne ustrašila, ako najde v jajci rumenjak, ki ni lepo rumen, ampak blede, rudečkaste ali celo začrnel.

Sejmovi. Dne 25. januarja v Studenicah in Poličanah (za svinje). Dne 27. jan. v Vojniku. Dne 28. jan. v Artičah. Dne 29. jan. pri Sv. Juriju pod Tabo-

rom in v Imenem (za svinje). Dne 30. jan. na Bregu pri Ptuj (za svinje). Dne 31. jan. v Dobovi.

Dopisi.

Iz Savinjske doline. (Sloga jači, nesloga tlači.) Tega načela se je vedno zvesto držala duhovščina na slovenskem Štajarskem v boju za svoj narod, dasi je morala dostikrat marsikaj britkega požreti in spregledati. Da je n. pr. tudi pri nas se obče obhajala 25letnica šolskih postav, ki so bile odločno obsojene od najvišje duhovske oblasti, to je bilo gotovo — recimo le — nepotrebno izzivanje slovenske duhovščine. A zaradi ljubega miru je molčala in potrpeala. Na slov. Štajarskem se je tiskala in širila med dijake »Vesna«, list, ki je v marsičem nasprotoval verskim načelom; dosledno bi bilo, da bi bili duhovniki izvajali svoje posledice po evangeljskem nauku: »Nihče ne more služiti dvema gospodoma; ali namreč enega sovraži in drugega ljubi«. A zopet smo potrpeali in molčali. Noben trezen človek nam torej ne more očitati, da predrzno rušimo mir in složnost, če več ne molčimo. Uzrok temu pa je »Domovina«, ki ne more nič več prav zatajevati svoje kranjske krvi. V dokaz navedemo iz nje le dva članka. V številki 34. m. l. nahaja se članek »Kranjske deželnozborske volitve«. Kar se tu v začetku graja in podira, to se ob koncu ceni in podpira: 1. Obžaluje se propad »Narodove« stranke, ter se ta stranka vspodbuja, naj se z večjo »agilnostjo« bojuje zoper konservativno stranko: »Narodna stranka je v kmetskih občinah popolnoma pozebla. Tega pa ni le krivo agitovanje katoliške stranke, temveč tudi malomarnost narodne stranke same«. Ravno tako s stavkom: »Če narodna stranka ne bode itd.« 2. »Narodovi« stranki se ednačijo Slovenci na Štajarskem: »Pri nas na Štajarskem Slovenci sklicujemo shode, da poučujemo narod, le tako ga obdržimo na svoji strani. Narodna stranka je pa ves čas lepo roke križem držala itd.« 3. V tem članku, kakor navadno, se duhovnikom nasprotna stranka imenuje »narodna«. Ali katoliška stranka ni narodna? 4. Trdi se vedno, da ima »narodna« stranka skoraj vse razumništvo na svoji strani. Ali so volilci in poslanci katol. stranke sami bebeci? Ali je res med kmetom na deželi in petakarjem v mestih in trgih tak razloček v »razumništvu«? Ravno tako se razvijajo v članku »Duhovščina in posvetnjaki« štev. 2. t. l. misli, ki morajo žaliti vsakega duhovnika. Zvito sicer, vendar dosti razumno izraža člankar svojim kranjskim »narodnim« somišljenikom odkritosrčno sožalje »na tej sramoti in nesreči, da je na Kranjskem poleg škofa 6 duhovnikov v deželnem zboru«. O, če slov. duhovniki »naudušujejo in podučujejo naš priprosti narod, kjer je treba«, v boju zoper nemčurje in nemške liberalce, tedaj se piše: »Mi snamemo klobuk z glave pred takimi možmi! Mesto takorekoč volilnih priganjačev se nam torej prepušča s pohvalo, a če duhovnik zasede sedež v deželnem zboru, po tem to ne povzdičuje »ugleda duhovščine« ter se njej mora, kakor to tudi nemškutarji delajo, očitati, da »se le preveč meša v posvetne reči«. Kateri duhovnik se pri tej skrbi za naš »ugled« ne bi spomnil besed sv. apostola Pavla: »Vneti so za vas, pa ne kakor je prav, temveč odvrniti vas hočejo, da bi za nje vneti bili«? (Gal. 4, 17.) — Tudi mi obžalujemo razpor na Kranjskem, a ga prepustimo tudi Kranjcem. Mi ne bomo nikdar iskali ali delali razpora nalašč. In ravno zato, da nam bo mogoče še v bodoče složno z vsemi slojevi delovati v prid millega nam naroda, ravno zato smo zapisali te besede ter se obrnemo do vseh merodajnih krogov, naj skrbijo, da

se prepreči objavljane takih načel in misel, ki morajo kaliti mir in rušiti složnost. Več duhovnikov.

Od Sv. Marka niže Ptuj. (Zbor.) Praznik sv. Štefana je bil za celo našo župnijo res vesel, kajti bralno društvo priredilo nam je s svojim občnim zborom zares pravi narodni praznik. Že na vse zgodaj istega dne kazali in obetali so nam okinčani prostori g. Martina Čeha in plapolajoči zastavi — cesarska in slovenska —, da se ima popoldan vršiti kaj posebnega in izvanrednega. In to tudi res! Po večernicah so se prenapolnili prostori domačih vrlih kmetov in narodnih fantov, kakor tujcev in gostov iz Ptuja, Hajdinja, od Sv. Marjete, od Sv. Barbare itd. Da, bilo je tako napolnjeno, da je moralo mnogo občinstva oditi, ker ni bilo več prostora. To pa nam je tudi priča, kako da se je začelo tudi prebivalstvo markovske župnije zavedati in probujati, da nam ne bode več Šturmovčan zamogel oponašati zimskega spanja. Poudarjati pa moramo tukaj, da smo sami Slovenci v naši župniji, niti enega ni najti med nami, kateremu bi zamogli reči »nemčur« ali »nemškutar«. Občni zbor je otvoril začasni predsednik, g. Ivan Vidovič, vrl naroden kmet v Sobotincih, in ko je poročal tajnik o društvenem poslovanju, blagajnik o gmotnem stanju in knjižničar o stanju knjižnice, govoril je naš vrl deželni poslanec gosp. dr. Fran Jurtela, odvetnik v Šmarjah, čez eno uro trajajoč govor, katerega smo z burnim odobravanjem morali večkrat pretrgati, kajti govoril nam je res do globine srca. In ko je končal, ni bilo odobravanja in živio-klicev ne konca ne kraja. Radi tega bodi mu pa tudi na tem mestu izrečena najprisrčnejša hvala za njegov trud in prekoristen poduk! Ko se je po tem govoru vpisalo na novo 28 udov, končal se je občni zbor z volitvijo novega odbora, pri katerem je bil enoglasno izvoljen predsednikom g. Ivan Vidovič, kmet v Sobotincih, podpredsednikom in blagajnikom nadučitelj g. Janez Možina, tajnikom g. Matija Kolarič, učitelj, knjižničarjem gosp. Martin Čeh, odbornikom Fran Strelec, kmet v Bukovcih in namestnikoma kmeta Fran Kostanjevec (Nova vas) in Fran Gnišek (Stonjci). S tem je bil dnevni red končan in pričela se je prosta zabava, katero so nam oskrbeli ptujski tamburaši in pevci. Prvokrat slišali smo mi kmetje izvrstno ubrane, mile glasove tamburic in reči moramo, da so se nam kar ganila srca. In potem še petje! Bilo je res veselo, praznično! Bodi pa tudi vrlim tamburašem in pevcem izrečena najsrčnejša hvala!

Iz Ribnice. (Vabilo k zborovanju.) Naše bralno društvo priredi dne 26. jan. v gostilnici g. Fuxhofferja v Ribnici redni občni zbor, na kateri vse prijatelje društva in zavedne Slovence sploh s tem najuljudneje vabimo. Kakor čujemo, nameravajo baje istega dne tudi naši nasprotniki prirediti neko veselico, na kateri hočejo baje zbirati darove za revne šolarje, kar pa bo bržkone le pesek v oči za one, ki se bodo dali preslepiti. Ali ni morda preteklo že pol zime med tem, ko se nobeden od teh naših nasprotnikov ni zmenil za naše gladne šolarje; zakaj vse, kar so dobili za pod zob, darovala sta jim samo naša častita gospoda dušna pastirja iz lastnega žepa? Čemu torej sedaj ta darežljivost, ki naj bi služila v vabo, da se Slovenci v Ribnici odvrčajo od svojega društva? Ker je torej to samo slepilo, čutimo se primorane, vse rodoljube na to opozoriti, da ne zaide nobeden iz nevednosti v nasprotni tabor. Ob enem pa tudi javljamo, da je med obilnimi in zanimivimi točkami zborovanja vsprejeta tudi radovoljna zbirka darov za revne šolarje, da torej vsakdo lahko pokaže, da imamo tudi Slovenci srce in odprto roko za našo mladino in da nam ni ljubo, da bi ona iskala podpore pri naših nasprotnikih. Odbor.

Iz Bačkovca pri Ptaju. (Prvi društveni večer) je priredilo »Kmetijsko bralno društvo v Krčevini.« Čeravno je poprejšnji dan snežilo ter hotelo nam skaliti prvo društveno zabavo, bil je drugi dan lep, posebno popoldan. Gredé od mesta ob slavni Grajeni proti Windischu, zapazili smo dve zastavi, cesarsko in slovensko, koji sta nam naznanjali slovesen dan Krčevincev. Prišedši do Windischa, zagledamo z venci okinčana vrata in durí, znamenje, da se danes shajaio društveniki na društveni večer s petjem. Do mraka se je napolnila prva precej velika soba raznega ljudstva gosposkega in kmečkega stanu. Društven mešan zbor zapije pesem »Slovensko dekle.« Na to povzame predsednik društva besedo ter vse navzoče pozdravi, naznanjajoč, da naše društvo nima samo namena podajati udom le duševne hrane, ampak včasí tudi prirediti društvenikom v razvedrilo zabaven večer. G. dr. Brumen je napil društvu, izražajoč željo, da bi društvo v tem smislu, kakor do zdaj, nadaljevalo svoje delo. Poudarja tudi, da ima društvo nekaj nasprotnikov, katerih pa naj nikdo ne posluša. Laskavo se je izrekel o društvenem mešanem zboru, kateri je tudi na Silvestrov večer v čitalnici sodeloval. Predsednik se mu za to napitnico zahvali, naznanjajoč, da društvo šteje že 86 udov, kar je gotovo lepo število. Zaprečiti hočemo vsak po svoji moči in dolžnosti besnemu nasprotniku pot, da biseri naše vere, naše narodnosti in ljubezen do presvetlega vladarja in slovenskih pokrajin nikdar ne zginejo. Črvič v prahu se boji pogina; ni čuda, da tudi noče poginiti ves narod! Da, bati se je celo človeka, ki bi želel narodnega pogina; takega človeka, koji je zatajil glas te najblajše mu duše, ki ga je prva prekrizala — takega se je bati. — To blago narodnost svojemu ljudstvu ohraniti namerava naše društvo. Vršile so se razne narodne pesmi, posebno Slomškovke. Kdor je bil navzoč, mora pritrditi, da mu bo ostal ta večer v trajnem spominu. K temu pa niso pripomogli sami društveniki, ampak tudi izvrstna potrežba krčmarja g. Windischa, kojemu bodi javna zahvala izrečena.

Iz Loke. (Naše razmere.) Gospod urednik! Mene najbrž ne poznate. Star učitelj sem. Otrok sicer navadno ne podučujem, zato pa včasih rad kako napako zarobim, kadar jo srečam na svojem potu. Torej nekaj potovalni učitelj. Sedaj, ko se poznamo, pa vam takoj povem, da je moj posel jako nehvaležen. Že dolgo kolovratim po svetu in podučujem — pa malo pomaga. Ko bi mene ubogali, ne bilo bi treba ne ječ, ne žandarjev; pa tudi ne toliko jeze in prepira ter drugih neuspehov. Tisti tolovaj z Vranskega je ravnal čisto nasproti mojim naukom. Naj se pokori! Ko sem prikreval iz svoje kočé na Loku v Mozirje, in jim rekel, naj se pobrigajo za železnico; — smejali so se mi; sedaj je pa nimajo. Doli na Polulih bi tudi že imeli gimnazijo, ko bi bili g. glavarja ubogali ter prosili za njo. Sicer pa tam bi je še jaz ne želel. S svojega hriba namreč niti ne dooglemam Polúl, tako so majhne. Saj še ne vem, kje je Frankolova, čeprav so mi dobro znane Verpete, Loka, Dol in Lipa. Da pa imamo Jeruzalem, Nazarje, Galicijo, Majland in take kraje na Malem Štajarju, to pač dobro znam. Ne zamerite! Jeziček mi leti, kakor stari uri, ko je že »terpetikel« ne more zadržavati, ker so zobje izrabljeni. Svoj čas še nismo imeli takih društev, kakor sedaj. Saj sem pa tudi pred leti gledal debelo, ko se je slišalo o »tamburaših«. Na stare dni pa sem še mnogo, videl novega. Svoj čas so tudi Mozirčani imeli »sokole«, sedaj jih ni opaziti. Če sem hotel videti kak igrokaz, moral sem potovati v Celje ali Maribor, (ako ni bilo o mladem, ker takrat mi pride vedno krč v noge in čepim v Loku, doma); — danes vidim lahko v vsakem večjem kraju diletante. Bralnih društev, tamburašev,

pevcev, — vsega je danes že precej, da se mi že srce smeje. Ali je pa vse tako dobro, kakor bi lahko bilo? Oj, ne, ne! Mnogokaj je tako napačno razpredeljeno, da je škoda. Nekatera društva spijo; druga pa delujejo tako nesmiselno, da ne koristijo nič naši stvari, in kdo je kriv? Skoraj gotovo vsakokrat odbor sam. Pri volitvah bi se moralo vedno gledati na-to, da dojde v odbor kaj delavnih sil, potem pa tudi, da so v odboru sile, katere delajo premišljeno in trezno. Kolikokrat sem že učil povsod okoli, vse nič ne pomaga! Kadar se voli kje nov odbor, gotovo se ravna po nauku nemškega pesnika: »Zagrabí s kraja polno pest in zanimivo bo ti vse.« Tako pridejo v odbor glave, katere se sicer odlikujejo s slave žejo, ki pa so nestrpni in nepravilni do nekaterih ponižnih udov. Mnogokrat pa taki bahači še niti društvenih pravil ne poznajo, (kar je vendar prva skrb) in društvo mora trpeti škodo, ako se ukrene kaj napačnega. — Pa ne mislite, da se to dogaja samo na kmetih, oj ne, še večkrat se kaže to po mestih. Tudi gledišče mi ni po volji. Leta 1893. sem videl v Vojniku igrati »župana«. Vsi igralci so dobro pogodili in igrali tako naravno, da sem se čutil popolnoma v županovi hiši. Lani videl sem isto igro v Žalcu, kjer se je tudi dobro pogodila; vendar sta dva igralca že dala čutiti, da nista kmečkega rodu. Letos pa sem jo videl v Celju to igro, in to Ančiko, katera je res jako dobro zadela kmečkega dekleta značaj, tudi župan mi je ugajal, samo malo bolj »moško« naj bi krucitirkoval, drugi pa so sicer gladko rezali — ali kmečkega značaja, niso pokazali. Naj bi se torej igre dobro izbirale: Kmečke za na kmete, mestne za v mesta. Tudi se mi ne dopade, da se že v malih trgih prirejajo veliki plesi z vojaško godbo, koristna društva pa puščajo zaspati. Še nekaj mi ne ugaja. Zadnjič sem romal v Celje k zabavnemu večeru čitalnice. Ko prisopiham tja, bilo je navzočih devet gospodov, ki so mi javili, da je zabavni večer preložen. Imel sem pot zastoj. Kdo bi kaj takega prelagal? Sedaj pa z Bogom!

Iz konjiškega okraja. (Novo okrajno sodišče v Vitanju.) V zadnji seji konjiškega okrajnega zastopa dne 30. decembra 1895 se je vnela prav živahna razprava zastran neke prošnje občin: Vitanjski trg, Ljubnica, Skomre, Paka, Dolič, Kozjak in Brezen. Te občine želijo namreč, naj se v Vitanju ustanovi okrajno sodišče, kakor je ondi že bilo do 1850. C. kr. okrožno sodišče in c. kr. okrajno glavarstvo v Celju želita zvedeti o tej prošnji mnenje konjiškega okrajnega zastopa. Prošnja navaja statistične podatke o okrajnih sodiščih na Štajarskem, iz katerih je razvidno, da je zdajšnji konjiški sodnijski okraj eden največjih na Štajarskem, da so pa na Gornjem Štajarskem prav majhni okraj, ki štejejo komaj po 5000—6000 duš. Če se imenovane občine izločijo iz sedanjega konjiškega sodnijskega okraja, bo obsegalo konjiško sodišče še vedno kakih 19.000 duš, novo sodišče v Vitanju pa bi šteló okoli 9000 duš, če se mu pridružijo še nekatere katastralne občine iz celjskega okraja, ki so spadale do l. 1850. pod vitanjsko sodišče. — Okrajni odbor konjiški ni priporočal po večini glasov ustanovitve nove sodnije v Vitanju. Zato je priporočal prošnjo g. J. Ž. blizu tako-le: »Vlada je dolžna, pouspeševati blagor ljudstva. To se doseže tudi s tem, če skrbi zato, da nimajo ljudje predolgih potov do cesarskih uradnih, da torej ne potrosijo po nepotrebnem denarjev in ne tratijo zlatega časa. A tako se godi ljudem v imenovanih občinah. Do Konjic imajo nekateri po 3—4—5 in šest ur. Kako dragi so tudi komisijoni, na katere se mora hoditi iz dalnjih Konjic v te občine! Župan ljubniški mora hoditi vsak mesec po občinske doklade v Konjice. Za svoj pot dobi vselej majhno odškodnino po 1 gld., a to znaša v 50

letih = 600 gld. Župan kozjaški pa zasluži gotovo dvakrat toliko. Teh stroškov bi občine ne imele, če bi bi bila sodnija v Vitanju. Naš vitanjski okraj je tudi čisto ločen od Konjic. Mi imamo svoje opravke le bolj v Celju, kamor pošiljamo les itd. Saj s Konjicami se nimamo naravne poštne zveze. Pričakovati bi bilo torej, da bo slavni okrajni odbor priporočal za gornje kraje posebno sodnijo. Saj škode nimajo Konjičani nobene, če se ta sodnija v Vitanju ustanovi. Če že katera gostilna potem preneha, to vendar ne more zavirati tolike polajšave našemu ljudstvu. Če bi mi Vitanjčani zahtevali, da se more zdajšnja konjiška sodnija preseliti v Vitanje; da morate vi od zdaj v Vitanju plačevati davke in pri sodnji v Vitanju opravljati svoje posle, tu bi se ne čudil, ako bi se taki zahtevi od naše strani ustavljali Konjičani. Pa tega mi ne zahtevamo; privoščite nam samo to, kar so Vitanjčani že itak imeli do leta 1850. in kar vi še vedno imate.« — G. dr. R. je pobijal te besede ter rekel, da od zdaj za naprej se bodo davki lahko plačevali po poštne uradu in da ljudje iz zgoraj omenjenih občin se ne tožijo veliko in nimajo prepogostih potov v Konjice. Tudi bi nameravani sodnijski okraj vitanjski bil premajhen. Na Gornjem Štajarskem so res sodnijski okraji, ki štejejo le malo število duš; toda tam so okraji veliko bolj razsežni, kakor v Konjicah.« — G. P. odgovarja na to, da bomo še dolgo čakati morali, preden bo mogoče, po poštne potu davke poravnati; g. J. Ž. pa pristavlja: »Če ima visoka vlada denarjev dovolj, da ustanavlja za 5000 duš sodnijske okraje na Gornjem Štajarskem, jih bo že menda še našla, da ustanovi novo sodnijo Vitanju, katera ima šteti okoli 9000 duš.« Na predlog g. J. Ž. se je glasovalo po imenih. Proti predlogu g. J. Ž. je glasovalo 25 udov, za njegov predlog 6 odbornikov, g. Fr. N. se je zdržal glasovanja. Pravi razlog, da se je predlog zavrgel, nam je izpovedal g. W. Rekel je namreč: »Mi (Konjičani) imamo vas (Vitanjčane) preradi, da bi vas izpustili.« Dobro; a stvar s tem še nikakor ni končana; zadnjo besedo v tej zadevi imajo krogi, ki bodo gotovo razsodili nepristransko.

Z Dunaja. (Odbor podp. društva za slovenske visokošolce na Dunaju) razpošilja ravnokar sedmo letno poročilo o svojem delovanju v l. 1894—95. Spominja se najprvo v tem letu umrlih članov: č. g. Fr. Čarmana, voj. župnika v p., g. d. ra Fr. Celestina, prof. v Zagrebu, in trgovca v Mariboru g. Maksa Moriča. Dež. zbor kranjski je društvu naklonil 200 gld. Večja darila so društvu poklonili trije društveni ustanovski: Prezvzišeni knezoškof lavantinski, dr. Mihael Napotnik, vč. g. dr. Anton Gregorčič, drž. poslanec i. t. d. in g. dr. Jernej Glančnik, odvetnik v Mariboru. Med gg. drž. poslanci je g. Anton Globočnik pl. Sorodolski nabral lepo svoto. Svojega premilostivega vladiko so lepo posnemali rodoljubni Slovenci v Mariboru, ki so po g. Franc Dolencu, trgovcu v Mariboru, društvu poslali še večjo svoto, nego druga leta. Posebna hvala gre slovenski posojilnici v Mariboru, ki je, kakor vsako leto, tudi letos društvu podarila 50 gld. V Mariboru je število požrtvovalnih prijateljev podpornemu društvu naraslo: zato gre pač tudi vernemu društvenemu poverjeniku g. Fr. Dolencu iskrena hvala! Izmed posojilnic so darovale: Sl. kmetiska posojilnica okolice Ljubljanske, dalje posojilnice v Ptuj, v Šoštanju in v Sinjci vesi na Koroškem. Iz Brežic je g. Janez Munda, c. k. živinozdravnik, iz Gorice g. Andrej Kragelj, c. k. prof., iz Kamnika g. dr. Karol Šmidinger, c. k. notar, iz Novega mesta pa pravnik Aleks. Šesek poslal društvu lepo svoto; gg. dijaki v Ribnici in gg. akademiki v Novem mestu pa so v korist podpornemu društvu priredili slavnosti; donesek teh je letos edino pomnožil društveno

glavnico — kot ustavnovnik se letos ni oglasil — nobeden! Slovensko časništvo si je pridobilo za društvo posebnih zaslug; posebno je imenovati časopise »Dobrovino«, »Edinost«, »Slovenec«, »Slovenski Narod«, »Slovanski Svet«, »Soča«, in »Südsteirische Post«. Društvo pa je to leto ipak imelo manj dohodkov kot lani, prosilcev pa mnogo več. Tej nemili prikazni je pač največ kriva potresna nesreča. Daj Bog, da bode v tem letu društvu osoda milejša! Zato more največ storiti požrtvovalnost slovenska! Eden podpiranec, koroški Slovenec, je društvu povrnil polovico njemu dane podpore! Lep vzgled za mnogo podpirancev, ki so že v raznih službah! Lep slučaj! Prvi, ki je na stroške tega društva svoje študije svršil, bil je — koroški Slovenec. Med podporniki je tudi češka dama in več Čekov. Društvo izreka vsem iskreno hvalo, ki so na kateri koli način podpirali društvo! — Vseh dohodkov je društvo imelo 1122 gld. 68 kr., od teh pripada osnovni glavnici 67 gld. 69 kr. Vsa glavnica iznaša 4540 gld. 07 kr. Stroškov je imelo društvo 1239 gld. 94 kr. Odbor je v 9 sejah med 53 študentov v 264 slučajih v denarju razdelil 638 gld. 50 kr., za znamke obednice pa 524 gld. 75 kr. Vsaka obednica je stala 25 krajcarjev. — Po študijah je bilo med podpiranci: 18 juristov, 13 filozofov, 6 medicincev, 7 tehnikov, 6 veterinarcev, 2 akademika kiparja in 1 konservatorist; — po kronovinah: 38 Kranjcev, 7 Primorcev, 6 Štajarcev, 2 Korošca, skupaj 53 podpirancev. V sedmih letih je društvo razdelilo: 6336 gld. 46 kr., glavnica znaša 4540 gld. 07 kr. Vsega skupaj je torej društvo do sedaj prejelo: 10.876 gld. 53 kr. Vsakemu domoljubu mi priporočamo naslov društvenega blagajnika vč. g. d. ra Fr. Sedeja, na Dunaju I. Augustinerstrasse 7. P.

✓ **Iz Lehna na Pohorju.** (Okr. cesta; mladoletni offerji.) Ker veže naša občinska cesta dve okrajni cesti, je obč. odbor z ozirom na to, da plačujejo občine Krecenbah, Rottenberg in Št. Lovrenc okoli 1200 gl. okrajnih troškov na leto, prosil slavni okr. odbor v Mariboru, naj blagovoli imenovati občinsko cesto okrajnim. Da okr. odbor ni uslišal prošnje, si dragi bralec, tako lahko misliš. Žaradi tega pa ni obupal naš obč. odbor, temveč še enkrat je sestavil prošnjo, katero bi imeli podpisati tudi občine Rottenberg in Št. Lovrenc. Prva je to takoj storila, a druga, akoravno večina tržanov želi okrajno cesto in bi le tržani imeli dobiček od nje, je vrnila nepodpisano prošnjo s tem, da ni upati, da bi jo okr. odbor ugodno rešil. Kdo pa je bil kriv vsega tega? Imenitna oseba! Moj ljubi, če se ta oglasi, trepečejo vsi tržani. Da ima mož dober želodec, vidiš že od daleč. Ko bi mogel, bi pohrustal Slovence, kakor krt ogree. Ta mogočni mož ni vprašal nikogar, niti tržanov, niti občinskega odbora v Št. Lovrencu; samo narekoval je in obč. pisar je pisal. — Veliko je še občin, katere ne poznajo popolnoma svojih v obč. redu zabeleženih dolžnostij in pravic. Občini ne gre samo skrbeti za ceste, pote, moste, kaznovati trdovratne posle i. t. d., ampak v prvi vrsti je treba strogo paziti na vedenje občanov. Strašansko odgovornost si nalaga tisti župan, kateri n. pr. ne prepove divjih zakonov v občini. To škodljivo in prepovedano zvezo je po moči zatirati in uničiti. Še druge škodljivce najdemo skoraj v vsakaj občini, kateri še pa dozdej niso dovolj poznani; mislim na mladoletne offerje. Mlademu hlapcu, mladi dekli se gospodar zameri, kar se v zdanjih razmerah kaj lahko zgodi; kajti ta gospoda — hlapci, dekle — je zelo občutljiva. Po letu, ko je največ dela, ti službo odpove, da si ga le po zimi redil, nehvaležnega ježa. Kaj storijo taki nespametneži? Nočejo več služiti, oskrbijo si stanovanje in postanejo tako imenovani »šihntnerji«. Nihče ni črež nje; čimveč ima

občina offerjev, tem manje je pridnih dekel in hlapcev, in mladoletni offer, offerca je prvi korak k divjemu zakonu, in ta zopet izvir zgodnje revščine, katera je končno le ubogemu, s plačili preobloženemu davkoplačilcu v veliko škodo. Z veseljem smemo tedaj pozdraviti sklep obč. odbora Krecenbah-Lehn, kateri prepoveda divji zakon in mladoletne offerje v občini. Vsak občan, kateri dá takim ljudem stanovanje, bo strogo kaznovan. Neki Ribničan — nemškutar — pravi, da je imenovani sklep nepostaven in da bo obč. odbor že »šnofal«. Gotovo se mu meša v glavi. Posnemajte drugi to občino, in bodo potihnile tožbe, da je malo poslov, da so predrzni, da hočejo imeti večje pravice od kmeta. Dragi kmet, zapomni si sledeče točke in če je božja volja, bo bolje: 1. Ne daj are brez lista za aro. 2. Ne dovoli poslu, da bi iztopil iz službe pred koncem leta, če je količkaj mogoče, ker s tem ga razvadiš. 3. Ne vzami ga v službo med letom, ako je že kje služil. 4. Ne pajdaši se preveč z njim; kajti preveliko prijateljstvo ti le škoduje. 5. Bodi poslu vselej lep izgled. 6. Bodi pravičen in zmirai strog. 7. Zahtevaj, da zahajajo posli vsako nedeljo in praznik v cerkev in prihajajo v pravem času domov. 8. Pokaži mu pot v poštno hranilnico.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. Veličanstvo svetli cesar so imenovali dva nova ministra in sicer za železniškega ministra podmaršala Gutenberga in za ministra gališkega dr. Rittnerja. — Državni zbor se snide dne 14 februarja. — Vsled nove Badenijeve volilne preosnove, katero je prav za prav dr. Rittner izdelal, bode se ustanovil nov, torej peti oddelek volilcev, ki bodo volili 72 poslancev. Slovenci bomo pridobili 2 ali tri poslance; sicer bo pa težko kaj iz te preosnove.

Češko. Deželni zbor skoro nič druga ni dognal, kakor to, da so Mladočehi primorali grofa Thuna, da je odstopil. Kdo bode zdaj cesarski namestnik, še se ne vé. — V tej kronovini se bode bržčas vpeljal obveznik poduk obeh deželnih jezikov na srednjih šolah.

Štajarsko. V nedeljo je v Gradcu nemško-nacijonalno društvo slavilo 25letnico nemškega »rajha«. Ker je neki Polzer hvalil leto 1866. kot srečo za avstrijske Nemce, je g. komisar Papež razpustil ta shod, na katerem je tudi mislil govoriti Hans Kordon iz Maribora.

Koroško. Deželni predsednik, Schmid-Zabiérow, je v petek slavil 70letnico svojega rojstva. Celovec in Jezersko sta ga imenovala častnim občanom. Kaj je jezerske Slovence zmotilo, ne vemo. — Zdaj vlada predloži deželnemu zboru, naj se krščanski nauk uči na višji realki. — V Celovcu bode 1898 deželna razstava.

Kranjsko. Včeraj so narodni in katoliški Slovenci v deželnem zboru utemeljevali predlog gledé na odpoved carinske pogodbe z Ogersko ter kazali na škodo, katero nam dela ta nesrečna pogodba. Take pritožbe se slišijo tudi po drugih deželnih zbiorih. — V okolici ljubljanske se širijo protestantske knjižure med ljudstvom. No, tega še treba!

Primorsko. V Gorici je v novo slov. šolo pod Turnom bilo vsprejetih 375 otrok. Nad 100 slov. otrok pa mora iti v okoliške šole. Spet nova krivica! — V tržaskem deželnem zboru so hoteli Lahoni srečo voščiti Lahom v Afriki, toda deželni glavar tega ni dopustil. — V isterskem deželnem zboru lakonska večina vedno na vse mogoče načine žali Slovence in Hrvate.

Dalmatinsko. Namesto umrlega dr. Mihaela Klaiča je deželnim glavarjem imenovan poslanec d. Bulat, najboljši somišljenik Klaičev.

Hrvaško. V soboto je bivši zagrebski vseučiliški profesor Quiquerez prodril v sobo Kršnjavija, načelnika bogočastnem oddelku, ter zahteval, naj ga zopet na stavi. Ker se Kršnjavi ne uda, vrže mu Quiquerez dv. tintnika v glavo ter ga rani. — Na zagrebskem vseučilišču so spet izključili dva dijaka, več pa ostro kaznovali. Pritožili so se namreč na višje sodišče pro kazni zaradi zažiganja ogerske zastave.

Vnanje države.

Rim. Ruska akademija znanosti v Petrogradu je imenovala sv. očeta svojim častnim udom. — Francoska vlada hoče pričeti s sv. stolico razpor, ker je moral njen dozdanji zastopnik pri Vatikanu odstopiti.

Italijansko. Vse govori le o vojski v vshodni Afriki, kjer se Lahom jako slabo godi. V Makalah vojakom ne manjka samo živeža, ampak tudi vode. Ako hoče general Baratieri premagati abisinskega kralja Menelika in njegove zaveznike, potrebuje 300 tisoč vojakov.

Francosko. Zbornici sta zopet začeli zvoje zborovanje in je predsednikom voljen Brisson. — Umrli je bivši ministerski predsednik Floquet, — Neki Lebaudy je imel 25 milijonov premoženja; toda njegovi prijatelji so ga skoro ob vse spravili. Lebaudy je umrl, goljufi pa išče zdaj sodnija.

Nemško. O priliki 25letnice »rajha« je cesar Viljem izdal izjavo, v kateri želi, da se ohrani mir, in pozivlje vse stranke, naj služijo državi. Ustanovil je red za socijalno-politične zasluge in ga podelil cesarici, Bismarku in ministru Miquelu. Sicer pa večina Nemcev tega slavljenega ni kaj posebno vesela.

Rusko. Državni proračun za 1896. znaša 1361 milijonov 547,994 rublov dohodkov in toliko stroškov. Rusija naglo napreduje v gospodarstvu, posebno pa je to znamenito, da je ni velike države na svetu, kjer bi prebivalci plačevali tako neznatnih davkov, kakor v tej ogromni slovanski državi.

Srbsko. Srbi so sklenili z Grki neko pogodbo, kako bodo med seboj razdelili turško Macedonijo. Sicer se pa Srbi malo brigajo za svoje rojake v Macedoniji, zato tudi iz te pogodbe ne bode ničesar.

Amerika. Ustaja je razširjena po vsem otoku Kuba. Španski vojaki pa ne morejo prav do živga ustašem, ker se ti pri vsakem napadu razšropijo. Morda bodo Španci zdaj imeli več sreče, ker je maršal Martinez Campos odstopil in poveljništvo prevzel general Weyler.

Za poduk in kratek čas.

Poročila iz Rima.

(Piše Fr. Kovačič.)

Vsakokrat se razveselim, ko mi vrli »Slov. Gospodar« prinese novice iz drage domovine semkaj v daljni Rim. Smatram tedaj za svojo dolžnost, da se tudi jaz njemu enkrat oglasim. Koliko bi se dalo iz Rima poročati! Rim je velikanska knjiga, katere nikdar ne prebereš, vsakdo ga občuduje, veren kristijan, kakor tudi nevernik strmi nad njim. — Med čitatelji »Gospodarjevimi« je že marsikateri imel srečo, videti večno mesto, takemu naj te črtice poživijo drage spomine; onim, ki ga še niso videli, pa jim ni nemogoče, naj bi vzbudile željo, prej ko mogoče obiskati krščanski Jeruzalem; katerim pa to ni mogoče, tem bi rad podal vsaj nekako sliko častitljivega Rima. — Kje bi začel,

kaj bi najprej povedal? — V božični dóbi še smo, in božični prazniki so za vsakega kristijana tako ljubeznivi, začnimo tedaj tukaj.

I.

Pred rojstvom Kristusovim.

Zadnji dan adventa je, dan pred Božičem. Siva megla zastira rimsko nebo in zakriva ljubeznivo solnce, semkaj od Apeninov vleče precej ostra sapa. — Tako je nekako bilo ob rojstvu Kristusovem, snega niso imeli, pastirji so še pasli, a mrzlo je bilo in božje Dete je drgetalo od mraza v jaslicah.

Ne samo ob rojstvu Kristusovem, ampak v celem starem veku je bilo tako: solnce niso imeli, solnce resnice, in ostri sever je bril po vsej zemlji od ondod, kjer je prvi človek prestopil božjo zapoved. Človeški otroci so taval v temi in drgetali — v sužnosti hudega duha. — Uh, kako otožno, mrzlo in strašno je bilo na svetu pred Kristusom! In nikjer tega človeka tako ne čuti, kakor v Rimu.

Saj je bil Rim gospodar celega starega sveta, kakor glava kraljuje nad telesom, tako je Rim kraljeval nad svetom, in kakor se v srcu stekajo vse žile človeškega telesa, tako so se v Rimu stekale žile celega sveta. Središče in srce Rima pa je bil forum. Kaj je to forum? Forum je po naše trg; kakor je po naših mestih povsod glavni trg, tako je tudi stari Rim imel svoj glavni trg ali forum. Tukaj so bila največja svetišča rimske države, tukaj je imelo rimsko ljudstvo svoje skupščine, tukaj je rimsko starešinstvo (senat) imelo svojo svetovalnico, tukaj so se rimski gizdalini sprehajali, tukaj so sodniki sodili, tukaj se je vagala sreča in nesreča vseh ljudstev starega sveta.

Ako se približamo foru od severne strani, pridemo najprej na slavni Kapitól, nizek holmec, na katerem je majhen trg, palače in kip cesarja Marka Avrelija na konju. — Ne moremo se tukaj muditi, ampak hitimo čez trg na nasprotno stran proti stopnicam, ki vodijo v nižavo. Kak pogled se nam tu odpre! Pred nami leži štirivoglata, podolgasta dolina — polna razvalin. To je stari, slavni forum. — Zdi se nam, da gledamo na bojno polje, kjer se je ravno končala strašna bitka. Vse navskriž ležijo stebri in razdrti zidovi, kakor vojaki drug čez drugega; nekateri se še drži po koncu, drugi bodo sedaj in sedaj padli, tako se zdi. — Neka tesnoba se poloti človeka, ko razmotruje to strašno grobišče stare rimske moči in slave. Tu je bilo srce rimske države, tu se je nakopičila vsa lepotija, vse bogatstvo pa tudi vsa grdoba od starega sveta — in dandanes neme razvaline zijajo na nas, kakor prazne lubanje. Tu so se sprehajali nekdanj ponosni Rimljani, gospodje celega sveta, tu je odmevala nekdanj mogočna beseda rimskih govornikov, tu je kar mrgolelo ljudstva, bogatinov, trgovcev, ptujcev, sužnjev; tu je rimsko ljudstvo živahno pozdravljalo svoje vojskovodje, ki so se zmagovito vračali iz boja, tu so duhovniki rimskih malikov tekali sem in tje, zažigali bogovom daritve in vedeževali. In dandanes? Vsi so odšli v grob, ostale so le razvaline in nič drugo. Tako mine slava sveta!

(Dalje prih.)

Smešnica. Nožar se je hvalil na trgu, da ima na prodajo izvrstne nože za koline. »Pač dobro, da to vem — reče neki mož —. Prodal sem edino svinjo, in žena me zdaj vedno krega, da ne bova za koline nič imela. Torej si bom pa vaš nož kupil, da bova imela z ženo vsaj nekaj za koline.»

Razne stvari.

Domače. (Milostlj. knezoškof) so se že danes teden vrnili z Dunaja; kajti posvetovanje avstrijskih škofov je tokrat trajalo samo dva dni.

(Cesaričinja-udova), Štefanija, se je te dni s svojo hčerko, nadvojvodinjo Elizabeto, odpeljala v Opatijo, da ondi ostane čez zimo.

(Županova izvolitev). Te dni je novi občinski zastop v Gornjem gradu izvolil svojim županom g. notarja Antona Svetina.

(Deželni zbor.) V seji dne 18. jan. so poslanec dr. Sutter in tovariši stavili predlog, naj se c. kr. vlada naprosi, da pri novi pogodbi z Ogersko odločno zahteva pravičnejšo razdelitev skupnih državnih prispevkov ter varuje gospodarske koristi avstrijskih kronovin. — V deveti seji pa se je mestni občini Brežice za 5 let dovolila pravica, da sme na mostu čez Savo pobirati mostnino od voza po 20 kr. in sicer od takih voz, ki ne porablajo mestnega broda.

(Požar.) V noči od dne 14. do 15. jan. je nastal po neprevidnosti ogenj v kleti graščine vojvode iz Parme pri Cmureku. Nevarnost za ves grad je bila velika, ker je bilo v kleti 80 kubičnih metrov drv in vagon premoga; vendar so na srečo domači hitro ogenj pogasili.

(Ptuj napreduje.) Na Ptuj dobijo telefon. Centrala ali središče bode na »rotovžu«, od koder bode zveza z vsemi javnimi poslopi. Res, Ptuj napreduje, žal, da tudi v dolgovih.

(† Božidar Kurbos), c. kr. poštni uradnik v Gradcu, je umrl dne 15. jan. po dolgi bolezni, previden sv. zakramenti, pri Mali Nedelji, pri gostoljubni Jožef Kocbekovi obitelji v 28. letu svoje dóbe. Bodi mu zemljica lahka!

(Pomiloščenje). Karol Kramberger od Sv. Barbare pri Vurmbergu je lani meseca avgusta v Gradcu ustrelil ključavničarja Kranjca in težko ranil njegovo ženo. Bil je na smrt na vislicah obsojen. Svetli cesar so ga sedaj pomilostili. Zato pa bo moral celo svoje življenje sedeti v luknji.

(Laporski občinski zastop) je v seji dne 15. jan. enoglasno sklenil, od sedaj le v slovenskem jeziku uradovati ter le slovenske dopise vsprejemati. Prav tako! Kdaj pa bodo to storile sosedne občine, Črešnjevec, Pretrež, Vrhloga, Vrhole, Hošnica, Brezje in Hrastovec, v kojih zastopih so večji del sami zavedni Slovenci? Se ve, včasih tudi te občine v slovenskem jeziku uradujejo, zakaj pa ne vsikdar?

(Misijski.) V nedeljo se je začel v Konjicah sv. misijon, katerega vodita č. jezuita, P. Franc Doljak in P. Jakob Vrhovec. Udeležba je velikkanska.

(Učiteljsko.) Nadučiteljica sta postala gg. učiteljica Jan. Tomažič v Tinjah in Jož. Zemljčič v Brezju pri Mariboru; učitelj na šoli okolice celjske je postal g. Jož. Šmorancer iz Velikih Lašč, podučitelj pa gg. Jož. Brinar iz Slov. Bistrice v Vojniku, Jož. Zorn z Goriškega v Dramljah in Leop. Pavlin iz Gaberja pri Sv. Jerti pri Laškem.

(Morilec in ropar Pavel Ferme), ki je v v Trojanah in Ločici umoril štiri ljudi, bode sojen v Celju, ker je ljubljansko deželno sodišče slučaj v Trojanah odstopilo sodišču celjskemu.

(Vratika) je pred kratkim precej razsajala med otroci na Zidanem mostu. Toda Heilserumovo zdravilo jo je pa skoraj že do cela pregnalo.

(Sejem na Teharjih). Teharski sejmi so daleč okrog znani; kupec in kmet jih kaj rada obiskujeta. Letošnji sejem na god sv. Neže pa je bil še posebno dobro obiskovan. Ljudje ne pomnijo toliko živine, kakor je bilo zadnji terek. Novo, jako veliko sejmišče je bilo

skoraj napolnjeno. Živine se je prignalo čez 2000 glav in tudi konjski sejem je bil jako dobro obiskovan. Kupcev je bilo veliko in živina je bilo tudi draga. Tuji kupci so segli po najboljši živini, katero so jako dobro plačevali.

(Viničarske tečaje) je štajarski deželni odbor ustanovil na Borlu niže Ptuja, v Mariboru in v Lipnici. Več pove naznanilo.

(Nesreča). Na Zidanem mostu je padel oni četrtek popoldne v večernem mraku 52 let stari Janez Martinek iz Svibne pri Radečah na potu iz Suhadola na Zidani most čez pečine na železniško tir tako nesrečno, da je ponoči umrl.

Društvene. (Katol. delavsko društvo) v Mariboru je imelo, kakor slišimo, v nedeljo občni zbor. Predsednikom je bil zopet izvoljen č. g. dr. Alojz Meško, za častna uda pa čč. gg. bogoslovska profesorja J. Zidanšek in M. Matek. Društvo že šteje nad 200 udov.

(Pri Sv. Križu na Murskem polju) je bralno društvo imelo občni zbor dne 12. jan. Med običajnimi točkami vspeoda so križevski pevci peli. Iz nagovora č. g. kaplana Jos. Weixla kot predsednika smo prepričani, da društvo v vsakem oziru napreduje; posebno je hvale vredno, da se mladina pridno k pristopu oglašja. Odbor pa je bil prejšnji izvoljen.

(Pri Sv. Antonu v Slov. gor.) je imelo bralno društvo zbor dne 12. jan. Udeležila sta se ga tudi domača gospoda duhovnika. Z mičnim govorom je udeležence hrabil g. nadučitelj Strelec. Lepo so vse zabavljali domači pevci in pevke pod vodstvom g. nadučitelja Pečovnika. Končno je bila tombola.

(V Jarenini) je bil na občnem zboru kmečkega bralnega društva izvoljen ta-le odbor gg.: Ivan Sekol, predsednik; Jožef Čonč, podpredsednik; Frančišek Jančič, tajnik; Lovrencij Murko, blagajnik; župan Ignacij Zupanič, odbornik; Leopold Zupanič in kaplan M. Meznarič, namestnika. Izvolitev velja na tri leta. Dohodkov pa je društvo imelo lani 148 gld. 11 kr., stroškov pa 139 gld. 90 kr.

(Bralno društvo v Veržeji) bode imelo dne 26. januarja ob 3. uri popoldne v društveni sobi letni občni zbor po sledečem vspeodu: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Poročila tajnika, blagajnika in knjižničarja. 3. Sprejem novih udov. 4. Volitev novega odbora. 5. »Nekaj črtic o sadjarstvu in hmeljarstvu«, govori g. nadučitelj Vauda. K mogobrojni udeležbi vabi odbor.

(Čitalnica v Šmarijah) je pri občnem zboru volila v odbor: predsednik dr. Josip Rakež, podpredsednik Josip Kaič, blagajnik Franc Adrinek, tajnik Ivan Debelak, učitelj, odbornik dr. Franc Jurtela, namestnika

Franc Ferline in Martin Hrovat, veleposestnik v Orehku. V minolem letu je imela čitalnica dohodkov 318 gld., stroškov pa 254 gld.; naročena je na 21 časnikov.

(Kmetijsko bralno društvo pri Sv. Ilju) v Slov. goricah bode imelo v nedeljo, dne 26. januarja, popoldne po večerničah v gostilnici g. Celcerja občni zbor z volitvijo novega odbora. Udje in prijatelji bralnega društva so uljudno vabljeni.

Iz drugih krajev. (Pomazana cesarjeva podoba.) V sobi tržaske višje realke so nekateri zlikovci namazali cesarjevo podobo. Najbrž so to storili dijaki, ki še bodo nekda prav Garibaldovci.

(Sekovska stolnica). Cesar so dovolili, da se določi za popravo stolne cerkve v Gradcu nadaljni državni donesek 10.000 gld. in da se prvi obrok za 1896 v znesku 3000 gld. takoj izplača.

(Ljudske šole na Dunaju). Dunaj ima 230 ljudskih, 53 meščanskih, 21 splošnih ljudskih in meščanskih šol ter 6 javnih otroških vrtcev.

(Gledališče pogorelo.) V Jekaterinoslavu na Ruskem je nastal ogenj v lesenem gledališču med predstavo. Gledališče je pogorelo do tal. Doslej so izkopali iz ruševin nad 50 mrtičev.

(Trtna uš po kranjskih vinogradih) se še vedno razširja. Od 10.836 ha vinogradov je dozda okuženih, oziroma opustošenih že 7664 ha, najbolj v krškem okraju.

(Čudna rastlina). Neki Novak je dobil od vlade 2000 gld. podpore, da more potovati v Egiptet in v Indijo, nakupovat rastline, katera boja natančno prerokuje vreme. Novak pravi, da naznanja tudi potres, nesreče po plinih, v rudnikih itd.

(Božji rop). V Gubenu na Pruskem so po noči 12. januarja vtrgali neznani lopovi v cerkev. Pokradli so denar iz nabiralnikov, vlomili v tabernakelj ter odnesli vse dragocenosti. Sv. hostije pa so pometali po tleh.

(Pazite na svetilnice!) Na Dunaju je padla nekemu mizarju goreča svetilnica na tla. Njemu in njegovi hčerki se vname obleka. Oba sta umrla stranske smrti.

(Nepreviden lovec). Na Ključevcu pri Kumu so šli trije kmečki lovci drug za drugim po potu. Hkrati se sproži puška I. Mandelca in zadene Jožeta Strgrška na temenu glave, da se mu je lobanja in možgani poškodovala. Mož ne bo ozdravel.

Loterijne številke

Trst 18. januarja 1896: 1, 61, 90, 30, 89.
Linc » » 29, 38, 7, 52, 10

Ciste vinske drože

kolikor-koli

kupuje po najboljših cenah

Feliks Schmidl

žganjičar

3-3

v Mariboru. Koroške ulice 18.

Dr. Ljudevit Vipavc,

zagovornik v kazenskih zadevah v Celovcu, Beljaške ulice št. 56 A I. nadstropje.

Nova štacuna na Kartinovem v Ptuj.

Zaradi se približujoče spomladi **izprodam** svojo veliko zalogo vsakovrstnega manufakturnega blaga, priporočam pa tudi svojo veliko zalogo že **novih letnih** reči katere se po najnižji ceni prodajejo.

Imam vedno najnovejše reči za možko obleko, kakor tudi za čč. gg. duhovnike; črna sukna kamgarm itd.

Kdor tedaj želi **res dobro in po ceni** kupiti, naj kupuje **samo pri**

Math. Nemec-u

2-3

v „Novem štacunu na Kartinovem“.

Najobilnejša zaloga
vseh običajnih vrst
klobukov za moške
in dečke.

Posebnosti
za lovce in turiste
lodni klobuki

gospodov **Josip Pichler-jevih**
sinov, c. in kr. dvornih zala-
gateljev v Gradcu.

Največja izbira
vsega
klobučinastega
blaga

kakor: **čižmov, škornjev,**
svalkov, podplatov, piv-
nih skodelic, cedil, klo-
bučine za tehniške svrhe itd.

Poprave se na najpopolnejši
način izvršijo.

Naročbe od zunaj se najhitreje
izvedejo. 1-10

Št. 92.

Oglas.

V občni bolnišnici v Judenburgu izpraznjeno je mesto pomočnega zdravnika, koje se ima prvega dne meseca aprila napolniti.

Za to službo plača se remuneracija na leto 400 gld., koje v dvanajstih obrokih vsak mesec naprej bolnišnično opravništvo izplačuje. Službena opravila razvidna so iz oglasa štajarskega deželnega odbora z dne 5. novembra 1883 dež. zak. lista št. 21.

Doktorji vsega zdravilstva, ki se za to mesto nameravajo oglasiti, naj svoje s pristojnimi dokumenti poduprte prošnje do najdolže do konca meseca februarja štaj. dež. odboru predložijo.

V Gradcu, 15. januarja 1896.

Od štaj. deželnega odbora

Mala trgovina se išče,

ki je na lepem prostoru ter ima obilo obiskovalcev. Prevzame se, če je mogoče v gotovem izplačanju. Ponudbe se pošiljajo: Poste restante: K. K. št. 128 v Mariboru. 1-2

Uradne in trgovske

KUVERTE

s firmo priporoča

tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Oznanilo!

Visokočastite gospode duhovnike usojam se obvestiti, da imam **veliko zalogo pravih, izvrstnih voščenih sveč za cerkve**; to lahko spričam mnogimi priznanji, ki so mi dospela od visokočastitih gospodov duhovnikov, kateri so dosedaj pri meni sveče naročevati blagovolili. Prosim torej visokočastito duhovščino, da me blagovoljno podpira z mnogimi naročili; prizadeval si bodem, vsestransko zadostiti s pošteno in zanesljivo postrežbo.

Odličnim spoštovanjem

Alojz Vršič,

trgovec v Ljutomeru.

3-3

J. Pserhofer-jeva lekarna „Zum goldenen Reichsapfel“
Dunaj, I., Singerstrasse Nr. 15.

J. Pserhofer-jeve

Teločistilne kroglice, nekdanje imenovane **kričistilne kroglice**, staroznane, lahko teločistilno domače sredstvo.

Teh kroglic stane: **Jedna škatljica s 15 kroglicami 21 kr., jeden zavitek šestih škatljic 1 gld. 5 kr.,** pri nefrankovani pošiljavi po povzetju **1 gld. 10 kr.** — Ako se denar naprej pošlje, stane s prosto pošiljativjo vred: **1 zavitek kroglic 1 gld. 25 kr., 2 zavitka 2 gld. 30 kr., 3 zavitki 3 gld. 35 kr., 4 zavitki 4 gld. 40 kr., 5 zavitkov 5 gld. 20 kr., 10 zavitkov 9 gld. 20 kr.** (Manj, kakor eden zavitek se ne pošilja.)

Prosimo, da se izrečno zahteva **„J. Pserhofer-jeve teločistilne kroglice“** in paziti je, da

ima pokrov vsake škatljice isti podpis **J. Pserhofer** in sicer v **rdečih** pismenih, kateri je videti na navodilu za porabo.

Balzam za ozeblino J. Pserhoferja. 1 posodica 40 kr., prosto poštne 65 kr.

Trpotčev sok, ena steklenica 50 kr.

Balzam za golšo, 1 steklenica 40 kr., poštne prosto 65 kr.

Stolovi Kola-izdelki izvrstnih krepčal za želodec in živce. 1 liter Kola-vina ali eliksirja 3 gld., $\frac{1}{2}$ litra 1 gld. 60 kr. $\frac{1}{4}$ litra 85 kr.

Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še vse druge domače in vnanje farmacevtične specialitete, naznanjene v avstrijskih časopisih, in ako niso v zalogi, se na zahtevanje na tanko in najceneje naročajo.

Razpošiljanja po pošti se točno odpravljajo proti gotovini, večja naročila proti povzetju.

Pri dopošiljavi denarja (najboljše po oostnej nakaznici), stane poština dosti manj, kakor po povzetju. 8-12

Britva želodčna tinktura (nekdanje življenska esenca ali praške kapljice imenovane.) Rahlo mečilo, ki budi in krepča želodec pri slabem prebavanju. 1 steklenica 22 kr., dvanajstero 2 gld.

Balzam za rane, 1 steklenica 50 kr.

Fijakerski prsi prašek, 1 škatljica 35 kr., poštne prosto 60 kr.

Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospešuje izvrstno rast las, 1 škatljica 2 gld.

Zdravilni obliž za rane bivšega prof. Stendela, 1 posodica 50 kr., poštne prosto 75 kr.

U iverzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domače sredstvo proti slabi prebavi. 1 zavitek 1 gld.

Vabilo

k občnemu zboru
hranilnice in posojnice v Šmarji
registrirane zadruge z neomejeno zavezo v
četrtrek, dne 30. prosinca 1896 ob 11. uri
predpoldne v lastnej hiši.

Vspored.

1. Poročilo načelstva o poslovanju v minulem letu.
2. Poročilo nadzorništva o letnem računu in o porabi čistega dobička.
3. Dopolnilna volitev v načelstvo, ozir. v nadzorništvo.
4. Posvetovanje radi povišanja obrestne mere od hranilnih vlog in radi pristojbine za upravne stroške.
5. Nasveti in slučajnosti.

Načelstvo.

Franco Szanto.
Trgovina s suknem, manufakturnim in drobnim blagom
k „novi frančiškanski cerkvi“

Glavni trg št. 16. V MARIBORU Glavni trg št. 16.

Usojam se opozoriti spoštovane kupce za pustni čas na svojo najboljšo izbrano zalogo plesnih in nevestnih oblačil svilnatih, volnenih in satenastih, tudi vence, šopke, svilnate trake v vseh barvah, špice, zagonetke, moderce, korzete in srajce.
Ob enem priporočam tudi za nevestine bale $\frac{8}{4}$ in $\frac{4}{4}$ platno za postelino in telesno perilo, gradl, šifon in inlet, špice in zastore iz jute, garniture, postelne odeje in dolge preproge.

Da bodo Vaše
GOSTIJE
pošteno-vesele,
kupite si za 15 kr.
za to jako primerno knjižico
„Ženitovanje“,
spisal Lovro Stepišnik.
Knjižico prodaja
Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Oglas o poduku viničarjev.

Da bi se viničarji bolj temeljito izurili v obdelovanju ameriškega trsja, sklenil je štajarski deželni odbor tudi v letu 1896, in sicer počenši od 1. maja do konca novembra, viničarske podučevanje ustanoviti, ker mu je v ta namen štajarska hranilnica svojo izdatno pripomoč darežljivo obečala.

Omenjeni viničarski poduki bodo se obhajali v sledečih krajih:

1. V Borlu niže Ptuja na deželnem vinogradnem zasadu;
2. V Mariboru v deželni vinorejski šoli;
3. V Lipnici v deželnem vinogradnem posestvu.

V vsakem teh treh mest se bo sprejelo za zdaj dvanajst viničarjev, ki dobijo ondi: prosto stanovanje, ves živež, in vrh tega 4 gld. na mesec.

Viničarji se pri teh podukih v prvi vrsti imajo praktično izuriti, na teoretično izobraževanje oziralo bo se samo le toliko, kar je pri novih zasadih znati najpotrebneje. Po dokončanem tečaju dobijo obiskovalci spričevalo sposobnosti.

Sprejemni pogoji pa so sledeči: Dokazati se ima 1. dovršeno 16. leto starosti; 2. neomadeževanost dosedanjega življenja; 3. prositelji morajo se obvezati od početka meseca sušca do konca novembra 1896 neprestano v tečaju ostati in podvreči se vsem za izobrazbo namenjenim uredbam deželnih organov. Dotične prošnje, brez koleka imajo se do najposlej 10. febr. 1896 štajarskemu deželnemu odboru predati.

V Gradcu, meseca januarja 1896.

1-2

Od štajarskega deželnega odbora.

Kaj je
Kathreiner
Kneippova sladna kava?

To je zdrava hišna in družinska pijača, ki se izdeluje v Kathreinerjevih tovarnah ter ima podoben okus kakor prava bobova kava. Poleg drugih prednostij se ta sladna kava že po tem okusu odlikuje pred drugimi takimi izdelki.

Kathreinerjeva kava je najokusnejša, najzdravejša in najcenejša primes k bobovi kavi. Ona je čisto prirodni plod v celih zrnih in se rabi z velikim pridom namesto cikorije in drugih zmletih tvarin, ki se h' kavi mešajo, o katerih se pa kupec ne more prepričati, iz česa da so; uradne preiskave so pa dokazale, da so taki kavini nadomestki dostikrat z raznimi prituklinami popačeni. Iz začetka se vzame ena tretjina Kathreinerjeve in dve tretjini prave kave; pozneje pa vsake polovico.

Tako postane kava veliko bolj zdrava in tudi mnogo cenejša. Kathreinerjevo kavo priporočajo najimenitnejši zdravniki, vsaki dan je bolj obračunana kot zdrava redilna pijača v javnih zavodih, kakor tudi v stotisočernih družinah. Dobra je pa tudi »čista«, to je, brez primesi bobove kave, ker je zdrava, lahko prebavljiva, redilna in ob enem okusna jed.

Vsaka vestna gospodinja in mati, vsak prijatelj kave, ako mu je mar za lastno zdravje, naj rabi odslej Kathreiner-Kneippovo sladno kavo.

Le na to naj vsak pazi, da ne bo goljufan s kakim ničvrednim penarejenim izdelkom, zato naj jemlje le izvirne bele zavoje z varnostno znamko, kakor se tu na strani vidi, ter z imenom

Kathreiner!

Pozor! Bodite previdni in ne pustite se prekaniti. Pristna „Kathreinerjeva kava“ ima vedno enake, bele zavoje in se nikdar ne prodaja odkrita in na vago.

